

Ron van Wonderen
Rominique van Rhemen
Soenita Ganpat

Samenvatting

Verlag kennistafels beoordelen en
monitoren van de psychische gesteldheid
van particuliere wapenbezitters

Samenvatting

In opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum heeft het Verwey-Jonker Instituut drie kennistafels georganiseerd waarbij in de tweede en derde sessie voortgebouwd op de inzichten uit de voorgaande sessie(s). In de kennistafels stond de volgende probleemstelling centraal: *'Hoe kan de psychische gesteldheid van particuliere wapenbezitters bij de aanvraag van een vergunning en gedurende de looptijd van een vergunning worden vastgesteld en gemonitord om risico's van legaal wapenbezit tot een minimum te beperken?'* Aan de kennistafels is deelgenomen door experts die zich onderscheiden door hun kennis op het gebied van psychische gezondheid, geestelijke gezondheidszorg of forensische zorg; het ontwikkelen, afnemen en beoordelen van selectie- en risicotaxatie instrumenten; en door experts die eerder betrokken zijn geweest bij het ontwikkelen en evalueren van instrumenten om de psychische gesteldheid van (aspirant) wapenbezitters te beoordelen en/of die kennis hebben over de huidige processen bij het aanvragen van wapenvergunningen en intrekking daarvan. Concreet is aan de experts gevraagd om te reflecteren op de volgende deelvragen:

- Welke aspecten van de psychische gesteldheid van (aspirant) wapenbezitters moeten worden beoordeeld om de risico's van legaal wapenbezit tot een minimum te beperken?
- Hoe kunnen deze aspecten van de psychische gesteldheid zo goed mogelijk worden beoordeeld?
- Wat is er nodig om een optimale beoordelingssystematiek voor de beoordeling en monitoring van de psychische gesteldheid van (aspirant) wapenbezitters in de praktijk vorm te geven?

Aan de experts is nadrukkelijk gevraagd om niet te denken vanuit beperkingen (zoals kosten of benodigde capaciteit) maar vanuit wat in de ideale situatie nodig is om een optimale beoordelingssystematiek voor de beoordeling en monitoring van de psychische gesteldheid van (aspirant)wapenbezitters in de praktijk vorm te geven. De reflecties van de experts op de deelvragen komen uitgebreid aan de orde in het verslag van de kennistafels. Op basis hiervan zijn een aantal aandachtspunten te formuleren voor beleid. Voor meer details wordt verwezen naar het verslag.

- Het ontwikkelproces van een beoordelingssystematiek omvat meer dan alleen het ontwikkelen van een valide meetinstrumentarium. Het is belangrijk om als eerste stap bij het ontwikkelproces van een nieuwe beoordelingssystematiek helder te krijgen wat je precies wilt voorspellen. Wat wil je bereiken met je instrumentarium, wat zijn de doelen? Stel strakke definities op van wat je wilt voorspellen en de elementen die een rol spelen bij die voorspelling. Stel ook vast: wat is de huidige stand van zaken in de wetgeving en wat wil de maatschappij? Het zou nuttig zijn als er wettelijke kaders worden meegegeven omtrent wat bij de beoordeling bevestigd moet én mag worden. Denk vooraf ook na over de vraag 'wat is precies het criterium om iemand wel of geen wapenvergunning toe te kennen' en neem daarover een besluit. Waar wil je de grens leggen? Wat betekent precies 'geringe twijfel'? Hoe streng of hoe soepel wil je daarbij zijn?
- Als daar grip op is, dan kan als volgende stap de systematische ontwikkeling van de beoordelingssystematiek worden opgepakt door een projectteam waarbinnen verschillende expertises en verschillende ervaringen zijn verenigd. Gezien alle complexiteit is het aan te bevelen om het ontwikkelproces niet gefragmenteerd uit te voeren. Dus niet: 'organisatie X doet de inhoud', 'organisatie Y doet evaluatie', 'organisatie Z doet het proces', 'weer een andere partij doet de techniek'. Beter zou zijn om het ontwikkelproces gezamenlijk en integraal op te pakken.

- De beoordelingssystematiek dient te worden ontwikkeld op basis van zowel wetenschappelijk evidentie als op basis van de benodigde toepasbaarheid en het gebruik daarvan. De ontwikkeling vereist systematisch onderzoek. Mogelijk zal zo'n systematisch onderzoek opleveren dat niet één instrument nodig is, maar een trapsgewijs systeem van initiële screening en vervolgens stappen van steeds intensiever onderzoek. De ontwikkeling van het systeem gaat hand in hand met onder meer de ontwikkeling van een handboek, (semi-) gestructureerde vragenlijsten, observatielijsten voor huisbezoeken, opleidingen, interviews.
- Er is al veel kennis ontwikkeld ten behoeve van het screening instrument dat eerder is gebruikt. Daarbij is volgens experts gedegen onderzoek gedaan naar de factoren die de psychische gesteldheid bepalen. Ga dit onderzoek niet opnieuw doen, maar benut het bij de ontwikkeling van een nieuw instrument. Inventariseer en gebruik daarnaast ook actuele kennis, want er is volgens de experts sinds de ontwikkeling van de e-screener veel nieuwe kennis ontwikkeld.
- Denk aan de voorkant al goed na over de implementatie van het instrumentarium. Bij de ontwikkeling van het instrumentarium is het bijvoorbeeld belangrijk (en ingewikkeld) om deze inclusief te maken voor verschillende groepen mensen (zoals naar sekse, herkomst, leeftijd).
- Een optimale beoordelingssystematiek vereist naast een screening instrument waarbij informatie over iemand in een vragenlijst wordt ingevuld, gecombineerd of aangevuld uit andere bronnen, in ieder geval óók verdiepende gesprekken met een of meer externe beoordelaars. Daarbij heeft het voeren van een gestructureerd interview door minimaal twee beoordelaars met complementaire competenties (naast een gedragsdeskundige bijvoorbeeld een beoordelaar met specifieke expertise op wapengebruik) die met elkaar kunnen overleggen de voorkeur. De beperkt beschikbare capaciteit bij gedragsdeskundigen voor deze verdiepende gesprekken zorgt voor een dilemma volgens de experts. In de ontwikkelfase moet hierover goed worden nagedacht. Volgens de experts dient bekeken te worden of een verdiepend gesprek met alle (aspirant) wapenbezitters gehouden

moet worden of alleen indien uit screeningsvragen of uit andere bronnen contra-indicaties naar voren komen. De afweging is hierbij onder meer dat in verdiepende gesprekken mogelijke contra-indicaties naar boven kunnen komen die niet zijn gebleken in de screening. Anderzijds moet een oplossing worden gevonden hoe om te gaan met de beperkt beschikbare capaciteit voor verdiepende gesprekken.

COLOFON

Opdrachtgever Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum
Auteurs Drs. R. Van Wonderen
R. Van Rhemen, MSc
Dr. S.M. Ganpat
Uitgave Verwey-Jonker Instituut
Giessenplein 59 C
3522 KE Utrecht
T (030) 230 07 99
E secr@verwey-jonker.nl
I www.verwey-jonker.nl

De publicatie kan gedownload worden via onze website:
<http://www.verwey-jonker.nl>

ISBN 978-94-6409-312-4

© Verwey-Jonker Instituut, Utrecht, juni 2024.

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het Verwey-Jonker Instituut.
Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron
wordt vermeld.

The copyright of this publication rests with the Verwey-Jonker Institute.
Partial reproduction of the text is allowed, on condition that the source is
mentioned.